Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserţiuni

Un şir garmond: o dată 14 fil., a doua oră 12 fil., a treia oră 10 fil., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 60 fil.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Anul X. Blaş 3 Martie 1900. Numĕrul 9.

Tăria nóstră.

Ziua iubilară a mitropolitului nostru n'a fost numai o zi de sĕrbătóre a Sionului nostru, — ea a fost un adevĕrat eveniment în viéţa bisericii nóstre.

Întru adevĕr din incidentul acelei aniversări abia cunoscute şi tăinuite chiar, am vĕdut manifestându-se iubirea şi alipirea clerului şi a poporului nostru credincios cătră înaltul iubilante cu o putere atât de elementară şi de o dată atât de spontană, în cât cu adevĕrat a trebuit să recunóscem lucrarea Celui Preaînalt, care singur póte îndrepta inimile ómenilor spre o aşa de armonică unire a gândirilor şi a simţirilor.

Dacă adaugem la simţul de obşte şi armonia aceea sublimă a dieceselor sufragane în frunte cu venerabilii archiereï, icóna magică va fi completă, şi ochiul şi inima de o potrivă va înota în fericirea curată, ce o simte la privirea unuï tabloŭ atât de desĕvârşit.

Cetitorii nostri aŭ cetit adresele Preasfinţiţilor episcopi sufragani şi de sigur vor fi simţit o adâncă bucurie la constatarea legăturii de dragoste şi de canonică alipire, cu care sînt uniţi cu venerabilul Cap al provinţeï nóstre bisericesci.

Dumnezeŭ îndréptă sórtea popórelor în tocmaï ca şi a indivi̦dilor. Şi dacă înaintea minteï nóstre ţĕrmurite se pare o întîmplare curată, că iubileul episcopesc de 25 ani a iubitului nostru mitropolit a că̦dut tocmaï în anul acesta, înaintea sfatuluï nepĕtruns al Provedinţeï póte să fie din contra un lucru înainte pregătit pentru a da directivă năii bătute de valurï a bisericii nóstre sfinte.

Unde este cu adevĕrat tăria nóstră?

Tăria nóstră este Domnul! vom esclama şi noi cu Psalmistul.

Dar Domnul din cer ne-a zidit întru finţe înţĕlegătóre şi ne-a pus, ca înşine să lucrăm mântuirea nóstră.

Domnul ne dă ajutorul haruluï sĕŭ şi ne pune înainte spre urmare poruncile sale, ér pentru petrecerea nóstră la olaltă ne-a aşezat în biserica sa, care să ne povăţuéscă cu dumnezeescile sale învĕţăturï: dar ne-a lăsat în acela-şi timp şi voea liberă, ca aşa noi de noi să lucrăm mântuirea şi să ne merităm rĕsplata ostaşuluï bun.

Unde este dar tăria nóstră?

După Domnul, tăria nóstră e în noi!

A nóstră datorie este să păzim biserica şi instituţiunile eï, ca prin biserică să ne putem agonisi rĕsplata de vecï.

Unde este dar tăria nóstră?

În noi, dar în noi toţi, în toţi fiii bisericii, în archiereï, în preoţi şi în popor.

În unirea tuturor, carï ne numim fiii bisericii nóstre se află tăria nóstră.

Dacă toţi una sîntem, dacă toţi una gândim, dacă toţi una simţim, dacă toţi una facem, va fi neînvinsă cetăţuia nóstră aşezată pe Sion, şi valurile cele maï furióse frânte şi neputinciόse se vor restrânge de pe păreţii năişóreï nóstre mistice.

Étă pentru ce am zis, că sĕrbarea iubilară a mitropolitului nostru a fost de o dată şi un mare eveniment. Şi étă pentru ce maï ziceam, că ziua acésta a făcut-o Domnul, ca să arete şi să dea directivă corăbieï bătute de valurï a bisericiï nóstre.

Sĕrbătórea mitropolituluï a arĕtat unirea tuturor fiilor bisericiï.

Şi unirea este tăria nóstră!

Şi de unirea acésta desĕvârşită între archiereï, cler şi popor, maï mare lipsă avem azï ca orï şi când în trecut.

Norii ce s'aŭ ivit pe orizonul bisericii nóstre aŭ schimbat numaï faţa; nu maï sînt aşa de negriï, dar acum par'că sînt suriï. Primejdia n'a încetat, numaï nu e tocmaï aşa de apropiată erupţiunea vijelieï.

Remiterea memoranduluï nostru în causa autonomieï la comisiunea de 27 nu însémnă încă trecerea pericoluluï. Lucrul s'a amânat; dar lupta se va începe din noŭ.

Nu este dar iertat, să depunem îngrijirile. Să nu fim prunci uşuratici.

Ceï ce doresc contopirea nóstră în organismul autonomic al bisericii latine din Ungaria nu urmăresce scop bisericesc şi religios, ci scop politic. Vor să ne lipséscă de limba nóstră şi de nemul nostru prin un atentat sacrileg,

---

Feuilleton.

Gilles şi Ginevra.

Povestire istorică de Felix Lilla.

(Fine.)

3.

Aicï supórtă Gilles tractarea cea maï neumană. Păzitorul sĕŭ era Olivier Meel, un blăstĕmat, cu carele Artus de Montauban se sciu pune iute în legătură. Maï întâiŭ încercară ambiï mişeï să-l învenineze, dar Gilles le observă intenţiunea şi nu gustă din mâncărï. Maï târziŭ hotărîră al lăsa pe încetul să móră de fóme şi îi retraseră pe rênd orï ce mâncare. Spre mirarea lor înse, prinţul tot nu murî.

Firesce eï nu sciaŭ, că nefericitul a aflat o binefăcĕtóre, care'l ajutora în starea-i de compătimit.

Frumósa Ginevro, soţia prinţuluï, dete maï înainte a dese orï darurï uneï servitóre bĕtrâne şi schilave. Acésta era acum, carea din mulţămită şi milă găsi mijloc de a trimite prinsoneruluï câte ceva de ale mâncăriï. Cu pericluł vieţiï se furişa bĕtrâna la turnul în care se afla închisórea şi printre gratiile uneï ferestriï tot de una deschise arunca în lăuntru bucăţï de pâne, pe carï prinţul le aduna mâncându-le.

Într'o nópte domnia un vifor mare în jurul castelului Montcontour, aşa în cât păzitoriï trebuiră să se refugieze în căsuliile lor. Atuncï érăşi picară bucăţï de pâne în închisórea prinţuluï.

Observând acésta prinsonerul se acaţă de gratiile ferestreï şi strigă cu o vóce debilă. „Mamă Ană“!

„Te aud, prea graţiosule prinţ“! rĕspunse cerşitórea.

„Îţi mulţămesc pentru bunătatea ta! Acuşi nu maï trebue să te supuï unuï ast fel de pericol. Eŭ mĕ simţesc bolnav de mórte şi cred că în curênd voiŭ fi scăpat de suferinţele mele.“

„Sĕrmanul meŭ prinţ!“

„Probabil că mişelul de Olivier mi-a otrăvit apa de beut, la porunca luï Montauban, căcï de la acesta vine tótă nefericirea.“

„Dumnezeŭ să pedepséscă ticăloşiï, asta e rugăciunea mea zilnică.“

„Erï am rugat pe Olivier să-mï trimită un preot ca să mĕ spovedesc; dar el mi-a rîs în faţă. Nu veï puté tu să-mï câştigï un preot?“

„Voiŭ cerca; cunosc pe părintele Ştefan, un bărbat fórte bun şi un amic al nenorociţilor. Acela de sigur îţï va împlini cererea.“

„Unde-l poţï afla?“

„În claustrul franciscanilor din apropiere.“

„Bine, adu-l în cóce! Înse eŭ n'am nimic, spre a-ţï rĕsplăti fidelitatea ta şi ostenéla luï.“

„Va veni dînsul şi numaï în cinste; vreŭ să sciŭ numaï, pe când îl aştepţï.“

„Mâne nópte pe timpul acesta, aci la ferestră.“

În nóptea următóre veni părintele Ştefan, condus de cerşitóre, la feréstra închisoriï.

După ce prinţul fu înşciinţat prin un signal a cerşitóreï despre sosirea lor, îşï lipi érăşi obrazul de gratiï şi zise: „Venerabile părinte, eŭ sum un muritor şi aşï vre să mĕ spovedesc.“

„Fă-o acésta, fiul meŭ; uşuréză-ţï sufletul!“

prin nimicirea independinţeĭ provinţeĭ nóstre bisericescĭ. Eĭ înşişĭ recunosc scopul acesta între eĭ.

O fóe de a lor în treburĭ de aceste de regulă bine informată, ne vestesce, că comisiunea de 27 va respinge postulatul nostru, ca adecă să nu se concédă congres autonomic independent şi separat, şi tot aşa şi organism autonomic independent şi separat. Noĭ nu avem darul profeţieĭ. Ne temem însă, că póte să aibă drept numita fóe.

Étă dar, că pericolul n'a trecut. Maĭ mult, ca în trecut lipsă este aşa dară de unirea tuturor, de gruparea credincioşilor în jurul preoţimeĭ, a preoţimeĭ în jurul archiereilor, a archiereilor în jurul mitropolituluĭ.

Dacă aşa va fi, — şi sĕrbările spontane de la 14 Faur 1900 — arvună ne sînt că aşa va fi şi în viitor, atuncĭ, dar numaĭ atuncĭ, putem privi liniscițĭ în viitor. Pot veni orĭ ce atacurĭ, orĭ ce ispite, nimic nu ne póte strica.

Dar cum va întra în rîndurile nóstre numaĭ o umbră de desbinare, sintem perduţĭ, — nu ne va puté mântui nime şi nimic.

Înainte dar cu Dumnezeŭ. Devisa nóstră să fie pururea: Tăria nóstră este Domnul, care ne-a făcut pe noĭ să fim una, pe cum Tatăl şi cu Fiul una sînt.

Ce ne privesce pe noĭ ceĭ de la „Unirea“, noĭ în ceştĭ zece anĭ am dat dovédă, că credincioşĭ numeluĭ nostru am luptat şi am lucrat pentru ca toţĭ una să fim.

Şi azĭ, când în persóna redactoruluĭ nostru se întîmplă o schimbare, în ţinta nóstră rĕmânem ceĭ vechĭ, în principiĭ neclătinaţĭ, în intenţiunĭ nepângăriţĭ, în dorinţa de a servi causeĭ sfinte a bisericiĭ nóstre şi a némuluĭ iubit neobosiţĭ, credincioşĭ deviseĭ de la început: Dumnezeŭ, patrie şi neam.

Iubileul Mitropolituluĭ.

Dintre mulţimea cea mare de telegrame şi adrese sosite Î. P. S. Sale Mitropolituluĭ Victor cu prilejul aniversăriĭ iubileuluĭ de 25 anĭ al Episcopieĭ, maĭ publicăm de astă dată scrisórea Msgr. Hornstein, archiepiscopul de Bucurescĭ, după traducerea făcută din limba franceză:

Nr. 108.

Bucurescĭ 16 Faur 1900.

Ilustrissime şi Reverendissime Domnule!

Am cetit într'un jurnal din Bucurescĭ, că Escelenţa Vóstră aţĭ celebrat în sĕptĕmâna acésta a 25 aniversare a consacraţiuniĭ de Episcop. Nu voiŭ a întârzia nicĭ un moment, Preasfinţite Domnule, ca să-mĭ alătur şi eŭ vócea la concertul de urărĭ şi felicitaţiunĭ ce vĕ sosesc din tóte părţile dieceseĭ vóstre, pentru a dori prosperitate şi viaţă îndelungată Ilustruluĭ Prelat, care presidă cu atâta zĕl şi devotament la destinele anticeĭ şi venerabileĭ Bisericĭ de Alba-Iulia. Nu voiŭ întrelăsa Preasfinţite Domnule, ocasiunea iubileuluĭ vostru episcopesc, de-a înălţa Celuĭ de sus rugăciunĭ ferbinţĭ, cerêndu-Ĭ ca să reverse asupra Escelenţeĭ Vóstre abundanţa graţiilor şi favorurilor sale celor maĭ preţióse, ca să vĕ facă, în tóte privinţele pe deplin fericit şi ca să vĕ dăruéscă încă mulţĭ anĭ de archierie, spre binele cel maĭ mare şi prosperitatea vasteĭ diecese, a căreĭ glorie şi onóre sînteţĭ.

Ad multos et felices annos!

Binevoiţĭ, vĕ rog, Ilustrissime şi Reverendissime Domnule, a primi dimpreună cu urările mele cele maĭ sincere şi maĭ învăpăiate, şi asigurarea profunduluĭ respect şi al deplinuluĭ devotament, cu carĭ am onorul de-a fi

Al Escelenţeĭ Vóstre
prea umilit şi iubitor servitor
Xavier de Hornstein
Archiepiscop.

Tot aci amintim, că adresa românilor din Selagiŭ e scrisă în un frumos album, legat în catifea bordeaux având în faţă simbolicele: crucea, evangelia şi anghira.

Prea frumóse telegrame s'aŭ trimis ilustruluĭ iubilant de la româniĭ din Braşov, Sibiŭ, Cluş, Lugoş, Bistriţa, Reghin, Abrud, de la societăţile Carmen Sylva, Graz, — Petru Maior, Pesta, — România Jună, Viena, — Alexĭ Şincaĭ, Gherla, de la o mulţime de privaţĭ, credincioşĭ gr. cat. şi comune bisericescĭ.

Tóte scrisorile acestea aŭ causat Escel. Sale de bună samă multă bucurie şi mângâiere, încredinţiudu-l de dragostea ce i-o pórtă clerul şi poporul sĕŭ, de alipirea şi încrederea nestrămutată ce o aŭ în El, ca în un neclătit şi puternic cap al Provinţeĭ nóstre mitropolitane.

Memorandul catolicilor valachĭ. Ziarul kossuthist „Magyarország“ sub titlul de maĭ sus publică relativ la protestul sinoduluĭ nostru archidiecesan în cestiunea autonomieĭ cat. următoriul comunicat:

„Memorandul, pe care l'a înaintat la congresul autonomic catolic sinodul mitropolieĭ de Blaş conţine atarĭ postulate, carĭ interesézá de aprópe şi acum mult ventilata cestiune de naţionalitate. Greco-catolicii de naţionalitate valachă pretind adecă organism autonomic separat, aşa pe cum aŭ bisericile gr. orientale ortodoxe valahă şi sêrbéscă; tot o dată protestézá contra luăreĭ lor în cadrul autonomieĭ catolice din Ungaria.

„N'am făcut nicĭ o crimă; înalta tradare, de care sum acusat, este o minciună. Consciinţa îmĭ e curată; aşa dar spovedania mea va fi scurtă.“

Acum prinţul Gilles să spovedi călugăruluĭ ce îngenunchia în trestişul din grópa de lângă castel şi acesta îĭ dede absoluţiunea şi îĭ vorbi mângăitor.

După ce isprăvirĕ prinsonerul întrebă: „Părintele meŭ, scii Dta ce este frica de ómenĭ?“

„Nu, prinţule.“

„Aĭ cuteza Dta să ducĭ ultima scire de la mine duceluĭ Francisc de Bretonia, frateluĭ meŭ?“

„Da, voiŭ face-o.“

„Dar dacă în mânia sa te va ucide?“

„Viaţa unuĭ serman călugăr franciscan şi aşa nu valoréză mult, dacă mor împlinindu-mĭ datorinţa, mor bucuros.“

„Atuncĭ ascultă ce am a-ţĭ spune. Dacă peste câte va zile veĭ audi că am murit, să plecĭ la Rennes şi să cerĭ audienţă la ducele Francisc. Spune-Ĭ că eŭ am murit din vina sa, fiind că m'a dat în mânile alor doĭ mişeĭ ucigaşĭ. Provócă-l, în numele meŭ, ca până peste patru zecĭ de zile să se presenteze înaintea Înaltuluĭ Judecător spre a se rectifica.“

„Voiŭ face-o, aşa să-mĭ ajute Dumnezeŭ!“

„Cine e acolo?“ strigă în momentul acesta sentinela postată sus pe zidul de lângă turn, şi de óre ce nu urmă nicĭ un rĕspuns, î-şĭ slobodi arma.

Lovită prin inimă credinciósa servitóre, cădu mórtă la pămînt.

Călugĕrul se aplecă spre dînsa vĕdu că era fără viaţă şi lăsă cadavrul întins în trestiş. Îşĭ ridică reverenda, fugi în întunerec şi ajunse nevĕtămat în claustrul sĕŭ.

Acum se escă sgomot în castelul Montcontour, unde în séra aceleiaşĭ zile sosi şi baronul Artus de Montauban, carele adese făcea acolo visite secrete. Sentinela spuse ce a vĕdut.

Maĭ întâiŭ se duserĕ în grópa de lângă castel şi acolo aflară cadavrul cerşitóreĭ; după aceea Montauban şi Olivier Meel întrară în închisórea prinţuluĭ.

„Dta aĭ avut legătură cu cineva din afară,“ zise dur temnicerul.

„Da,“ adause Gilles, „m'am spovedit la un preot venerabil şi acum mĕ simţesc uşurat şi pregătit la mórte.“

„Atuncĭ du-te draculuĭ!“ strigă Montauban. „Şi aşa am avut prea mult de lucru cu tine!“

Şi împreună cu Olivier Meel se aruncă asupra prinsoneruluĭ slăbit şi şi'l sugrumă. Acésta se întîmplă în 24 April 1450.

Mórtea prinsoneruluĭ se ţinu cât va timp secretă. Apoĭ ucigaşiĭ împrăştiară şcirea, că el ar fi murit în prinsóre fiind lovit de apoplesie.

Când călugĕrul Ştefan audi despre acésta, îşĭ ceru concediŭ de la priorul sĕŭ şi plecă la Rennes.

El ajunse în capitala bretonă în primele zile ale luĭ Iunie şi îşĭ ceru o audienţă la ducele Francisc, spunênd, că are să-Ĭ împărtăşéscă ceva important.

Ducele chiar şedea la masă cu Artus de Montauban şi alţĭ nobilĭ, unde societatea î-şĭ petrecea prea bine, aşa că ceĭ maĭ mulţĭ eraŭ jumĕtate ameţiţĭ. El spuse să între călugĕrul, póte pentru că credea că îşĭ va putea permite vre o glumă cu dînsul.

Călugĕrul întră în sală şi strigă cu vóce tare: „Alteţă îţĭ aduc ultima scire a frateluĭ Vostru mort! Prinţul Gilles, înainte de sfârşitul sĕŭ s'a spovedit la mine, zicêndu-mĭ să Vĕ spun acésta: Blĕstămăţia Vóstră este causa suferinţelor sale înfricoşate şi a morţiĭ sale. De crima înalteĭ tradărĭ cu care l'aţĭ acusat, este cu totul nevinovat şi Voĭ o sciţĭ acésta prea bine. În numele mortuluĭ Vĕ provoc ca până peste patru zecĭ de zile să Vĕ presentaţĭ înaintea Înaltuluĭ Judecător, spre a da samă despre fapta cea rea a Vóstră. Pocăiţĭ-Vĕ, duce! Cugeta-Ţĭ la mântuirea sufletuluĭ Vostru!“

„Blăstĕm şi mórte!“ strigă Montauban înfuriat. „Omorîţĭ pe acest călugĕr impertinent!“

„Ba nu, n'o faceţĭ!“ gâfâi ducele. „Lăsaţĭ-l să mérgă în pace. Părinte, iea acéstă pungă plină cu aur şi rógă-te pentru noĭ sĕrmaniĭ pĕcătoşĭ!“

Călugĕrul înse rĕspinse darul şi se depărtă.

„Acésta a fost o scire din lumea cea altă,“ gâfâi ducele palid ca mórtea. „Dumnezeŭ şi sfinţiĭ să se îndure spre noĭ!“

„Corul episcopesc catolic încă în conferinţa ţinută astă tómnă a respins recriminaţiunile blăşene, éră congresul autonomieĭ catolice nicĭ spre sciinţă nu le-a luat. Cum se raporteză din isvor bine informat, un politician valach cu sentimente patriotice, a voit se întrevină la guvern în favorul memorandulu de la Blaş, a primit înse un atare rĕspuns, care în un mod maĭ pe sus de tótă îndoéla a pus capĕt aspiraţiunilor, carĭ voesc a organisa după naţionalitățĭ biserica catolică din Ungaria. Comisiunea de 27 a congresuluĭ autonomic catolic, înaintea căreia se află memorandul, îea aceeaşĭ posiţie faţă de el, şi pe cum ancjim cu provocare la contopirea patrioticilor greco-catolicĭ ruteni în autonomia ungară catolică universală, respinge pretensiunile memorandului, carĭ poftesc o adevĕrată exteritorialitate pentru catolicii valachĭ. În privinţa acésta e interesantă şi declararea unuĭ prelat, după care papa, când a aprobat în principiŭ autonomia ungară catolică comună şi când se va sancţiona din partea Sfîntuluĭ Scaun al Romeĭ organismul, ce se va crea, de sub acesta nu va subduce pe greco-catoliciĭ valachĭ, pe cum nicĭ regele ungar încoronat nu o va face acésta.“

Comunicatul acesta mirósă a fabrică. Cel ce l'a fabricat cunósce temeinicia protestuluĭ, ridicat de sinodul nostru archidiecesan din 22 Novembre 1899 în contra tendinţeĭ, ce se manifestă în operatul comisiuniĭ de 27 a congresuluĭ autonomic, de a contopi adecă biserica nóstră în cea catolică de rit latin din Ungaria. Cunoscênd raţiunile grave, pentru carĭ pretinde autonomie separată, nicĭ nu încercă a le rĕsturna, ci ca şi în alte afacerĭ, unde e vorbă de a nedreptăţi biserica nóstră, aruncă la mijloc cestiunea de naţionalitate. Chiar prin acésta arată înse că ceĭ ce staŭ în legătură cu „Magyar.“ privesc autonomia catolică înainte de tóte ca o instituţiune de magiarisare. Acésta înse invólve în sine degradarea bisericiĭ la rola uneĭ unelte politice; contra căruĭ lucru trebue să protesteze fie care catolic adevĕrat şi nu numaĭ noĭ Românii.

Este cunoscut, că episcopatul catolic din Ungaria, până acum nu s'a pronunţat asupra operatuluĭ comisiuneĭ de 27 a congresuluĭ autonomic, cea ce a supĕrat pe mulţĭ dintre membrii congresuluĭ, decĭ nu a putut se respingă nicĭ postulatele, saŭ, cum se esprimă comunicatul, recriminaţiunile Blaşuluĭ. Dară a publica cu voia orĭ fără voie ne esactităţĭ e datina fabricatorilor de comunicate. Ce privesce umblarea unuĭ politician român pe la guvern în cestiunea protestuluĭ nostru, noĭ nu avem despre acésta nicĭ o cunoscinţă, căcĭ noĭ nu sîntem în relaţiunĭ intime cu cercurile guvernamentale, cum se vede că este kossuthistul „Magyarország.“

Comisiunea de 27 cetind protestul nostru, se va puté convinge, că atuncĭ, când s'a ocupat de biserica nóstră, care nu e representată prin nime în congres, a trecut preste limitele competinţeĭ sale.

Că Ruteniĭ, ar voi să se contopéscă în organismul bisericiĭ latine din Ungaria, nu e adevĕrat, ablegaţiĭ lor din congres aŭ cerut să se respecteze instituţiunile lor orientale. Dar în fine, chiar dacă s'ar contopi Ruteniĭ, pe noĭ puţin ne impórtă, acésta e o afacere particulară a lor. Ruteniĭ n'aŭ provinţă bisericéscă independentă de primatele de la Strigon, cum avem noĭ, ci sînt supuşĭ aceluĭ primate. Noĭ ţinem la drepturile bisericiĭ nóstre garantate nu numaĭ prin sacrele aşeḑăminte ale bisericiĭ rĕsărituluĭ, ci şi prin acte solemne, emanate de la supremi factorĭ bisericescĭ şi lumescĭ, pe cum s'a arĕtat în protestul Sinoduluĭ archidiecesan.

Maĭ mult orbécă fabricantul comunicatuluĭ de maĭ sus, când îşĭ dă aerul, că cunósce şi posiţia ce o va lua Sfîntul Scaun apostolic în cestiunea contopireĭ nóstre în organismul bisericiĭ catolice din Ungaria. S. Scaun iubesce de o potrivă pe toţĭ credincioşiĭ, respecteză şi voesce să se respecteze drepturile fie căreĭ provinţe bisericescĭ şi prin urmare şi a provinţeĭ nóstre mitropolitane. Alt cum S. Scaun intenţiunile nu şi le descopere înaintea prelaţilor, carĭ înspiră pe „Magyarország“, dacă ar fi şi atarĭ prelaţĭ catolicĭ.

Ruteniĭ greco-catolicĭ încă nu-s de acord cu Ilustritatea sa dl. Szabó Jenő în ceea ce privesce limba liturgică. Ziarul „Kelet“ din Ungvár îĭ aruncă în faţă acusa, că a vorbit în congresul autonomieĭ catolice în contra limbeĭ slave; ba ce e maĭ mult caută merite patriotice în discreditarea liturgieĭ legale în limba paleo-slavică. Dl. Szabó le négă acestea cu tóte că nu numaĭ „Kelet“ ci tótă ţara o scie că dl. Szabó nu cruţă nimic, spre a înălţa limba magiară la altariŭ, ceea ce are ca urmare naturală delăturarea limbeĭ slave; de şi magiarĭ curaţĭ nu sînt greco-catolicĭ. Că prin lăţirea limbeĭ magiare pe contul limbeĭ slave ş'ar câştiga dl. Szabó merite patriotice, éră e de creḑut, căcĭ cine nu scie, că aḑi parola sună: magiarisare pe tóte terenele şi prin urmare şi în biserică? „Kelet“, îşĭ face numaĭ datorinţa apĕrând limba lor liturgică slavă. Se vede, că tendenţa de a introduce cu orĭ ce preţ limba magiară în biserica rutenă a desteptat din nepăsarea lor şi pe uniĭ dintre ruteni. — Acţiunea nasce reacţiune.

Gazetele ungurescĭ şi cestia naţională. — Spuneam într'un numĕr trecut, că vorbirea prim-ministruluĭ Széll a dat prilej jurnalisticeĭ magiare, să se ocupe de noŭ cu cestia naţionalităţilor. Tonul în care s'a comentat vorbirea ministruluĭ şi cestia însaşĭ, sînt de o calmitate, ce rar obvine în pressa magiară.

Ast fel „Alkotmány“ ţine să scótă în relief că prim ministrul nu a făcut alt ceva, de cât a spus cu graĭ viŭ, principiile, ce partidul poporal le avea în cestia poporală:

„Partidul poporal a fost adecă întâiul partid care faţă cu naţionalităţile binevoitóre (jóakaratu nemzetiségekkel) a propagat politica de dreptate şi echitate. Volnicia înse şi pĕcatul (guvernul Bánffy), care şĭ-a temut puterea, a grăbit să ne calomnieze înse şi să ne denunţe înaintea opinieĭ publice magiare cu vestea că sîntem în contra ideiĭ de stat, că pactăm cu naţionalităţile cărora voim să le vindem patria. Azĭ Széll a desvoltat în dietă politica dreptăţiĭ. Dieta întrégă aclama. Victoria primuluĭ ministru este decĭ tot de o dată şi victoria partiduluĭ poporal. Étă ce trebue să se constate“.

Ér „Budapesti Hirlap“ scrie:

„Să recunóscem, că póte ar fi maĭ bine, pentru noĭ, ceĭ din Ungaria, ca în cestia acésta să facem cât maĭ mult şi să vorbim cât maĭ puţin. Într'o ţară înse, în care în contra Ungurimeĭ aŭ înarmat pe Croaţĭ cu o pagină albă, pe Românĭ şi Sêrbĭ cu autonomie bisericéscă naţională, pe tóte naţionalităţile cu o lege de naţionalităţĭ liberală şi sentimentală; pe vremurĭ când (şi în România) naţionalităţile sînt prigonite cu foc şi sabie, — e lucru mare, trebue o deosebită însuşire de bărbat de stat, prevedere, perseveranţă, temperanţă şi răbdare întru tratarea norocósă a acesteĭ cestiunĭ.

„Şi în urechile nóstre sună câte o dată cântul de sirenă despre — absolutismul magiar. Om serios înse, care nu e diletant în politică şi care nu se lasă răpit de temperamentul sĕŭ volnic întru a ţese ilusiunĭ, maĭ póte óre vorbi serios, aşteptând succes, despre absolutism? Absolutismul nu-ĭ forma de guvernare a nouluĭ véc. Păturile maĭ inferióre ale populaţiunilor sînt rĕscolite de cestiĭ economice şi sociale. Cine, în asemenea

---

„Fiĭ bărbat!“ strigă Montauban. „Nu da atenţiune acestor flĕcurĭ călugĕrescĭ!“

Înse ducele Francisc fu de o dată părăsit de speranţa de-a maĭ trăi. Câte va zile maĭ târziŭ îl apucară nesce frigurĭ vehemente, în urma cărora murì în 17 Iulie 1450, — după cum afirmă cronicarul, chiar la patru zecĭ de zile după apariţia călugĕruluĭ franciscan în castelul din Rennes . . .

Fiul minoren al decedatuluĭ fu ales de duce al Bretonieĭ sub numele de Francisc II şi pus sub tutoratul moşuluĭ sĕŭ, bĕtrânul conte de Richemont. Acesta lăsă să prindă pe Olivier Meel şi să-l transporteze la Rennes, unde ucigaşul fu spânzurat.

Artus de Montauban se refugiă într'un castel întărit, unde nu i-se puté face nimic.

Ginevra jeli multă vreme mórtea soţuluĭ sĕŭ, mulţĭ cerură mâna avuteĭ şi frumóseĭ vĕduve, dar toţĭ fură refusaţĭ. În sfârşit îĭ ceru mâna şi un vechiŭ amic din copilărie a prinţuluĭ Gilles, Seigneur-ul Guy de Laval. Ginevra simpatisa cu dînsul, dar zise: „Iubitul meŭ Gilles încă nu-ĭ rĕsbunat. Până ce maĭ trăesce baronul Artus de Montauban, nu mĕ voiŭ mărita.“

„Scumpă dómnă,“ adause de Laval, „te rog aĭ puţină răbdare. Peste patru spre zece zile Artus de Montauban va fi mort, saŭ eŭ nu voiŭ maĭ fi între ceĭ viĭ!“

Urmat de o mică trupă, tinĕrul eroŭ ajunse înaintea casteluluĭ luĭ Montauban şi'l provocă pe acest ticălos în terminĭ batjocoritorĭ, să vină cu dînsul la duel pe viaţă şi mórte.

Montauban primi provocarea şi duelul avu loc, observându-se formalităţile obicinuite.

Norocul fu favorabil luĭ de Laval, Artus căḑu.

Învingĕtorul avu rĕsplată dulce. Frumósa Ginevră îĭ dărui inima şi mâna. De şi dînsa nicĭ o dată n'a putut uita pe Gilles, totuşĭ de Laval a fost un soţ atât de bun şi plăcut, în cât a putut barĕmĭ s'o mângăe pentru perderea nobiluluĭ prinţ, — aşa spun cel puţin cronicile pe carĭ le am urmat cu fidelitate în acéstă povestire.

Giovanni.

împrejurări, ar mai pune încredere în mijlócele învechite ale guvernării brutale, volnice şi teroristice? Şi dacă s'ar mai încrede cineva, aşa în general, cine să aibă speranţe într'un absolutism magiar *fără dinastie magiară?"*

Date nouě despre Horia. Sub titlul acesta, am amintit în nl 5 al foii nóstre, că în archiva familiei Eszterházy din Eisenstadt s'a aflat o cronică veche, care se ocupă cu rěscóla lui Horia. „Transilvania" organul Asociaţiunii, publică în nl 1 din a. c. în traducere, întreg studiul din „Bud. Tagblatt". Cronica acésta provine de la un fost archivar al familiei Eszterházy, el a compus'o pe basa unor scrisori particulare primite de la actuarul seŭ, trimis în Ardeal se adune acte pentru un proces de al familiei prinţiare. De şi eronat în unele locuri, studiul e de mult interes şi regretăm, că din causa lungimei lui nu-l putem reproduce. Se constată înse, că Horia a pretins comandei generale din Sibiŭ, ca Românii să fie primiţi şi socotiţi, ca al patrulea stat, şi să fie egali cu Ungurii, Secuii şi Saşii. Să se şteargă jobăgia, averile nobilitare să se împartă între poporul român şi acesta încă să fie militarisat ca cele alalte popóre conlocuitóre. Cererile acestea arată în plină lumină, că motivul acelei fălmóse revoluţii din vécul trecut a fost şi el de un înalt ideal politic şi naţional, ér nu un act de ordinară rěsbunare.

Revistă bisericéscă.

Roma. Azi Vineri în 2 Martie n. Sfinţia sa Papa Leon XIII îşi serbéză a 90 aniversare a naşterii, ér Sâmbătă a 22 aniversare a Pontificatului. În Vatican se vor ţinea cu acest prilej frumóse serbări. —

Franţa. Puternicii zilei din Franţa vreaŭ să-şi facă merite. Cu ceva mai înainte declaraseră de desfiinţată congregaţiunea Assumpţioniştilor, carea nu lăsa, ca publicul frances să fie amăgit cu frasele francmasonilor. Şi fiind-că în episcopatul francez s'aŭ aflat şi ómeni de aceia, cari aŭ criticat ordinaţiunea guvernului, acelaşi guvern ateŭ începe acum să céră de la Scaunul apostolic amovarea archiepiscopului de Aix şi a episcopului de Valence.

Nu se póte sci, dacă le va succede planul, dar din modul lor de procedere se vede, că staŭ sub comanda francmasoneriei. Acésta apare cu atât mai mult din resolvarea unor petiţiuni, ce aŭ sosit la parlament. Într'una din ele se cerea alungarea Jesuiţilor din Franţa şi împreună cu ei a tuturor congregaţiunilor nerecunoscute, ér în cealaltă aplicarea legii despre societăţile secrete asupra francmasoneriei. Ce să vedi! Prima cerere a fost ascultată, şi referentul a şi propus esilarea Jesuiţilor fiind ei inimici ai statului (?), ér a dóua a fost rěspinsă, pentru că ea (francmasoneria) nu este contrară progresului, ba mai mult, între membrii ei sînt mulţi, cari sînt cei mai aprigi apărětori ai ideilor moderne şi ai republicei.

Ferice de ţara, care are un atare guvern!

Revistă politică.

Austria. Cu redeschiderea parlamentului, ministeriul Körber şi-a ţinut de datorinţă să-şi espună programul Ministrul president declară înainte de tóte, că cabinetul în fruntea căruia stă dînsul nu este din nici un partid. Vor fi unele persóne în cabinet, zice ministrul president, cari ca persóne private vor înclina mai mult către un grup politic de cât către altul, dar cabinetul ca atare are înaintea ochilor numai binele comun.

Pentru realisarea intereselor statului a căror pedecă aŭ fost certele naţionale, ministrul Körber a chemat la consfătuire partidele interesate. Cu tóte că, consfătuirile până acum nu aŭ avut resultate îndestulitóre, ministrul totuşi sperézǎ că în venitoriul cel mai apropiat le va succede să facă unele proecte de împăcare, pe cari dînsul le va şi subşterne parlamentului spre desbatere.

După introducerea acésta prim-ministrul austriac trece la programul seŭ de muncă spunêndu-ne, că scopul lui principal este promovarea comerciului şi a industriei. Pentru înflorirea celui dintâi el ar propune de o parte împreunarea Dunărei cu Odera, ér de altă parte construirea unor linii ferate, cari se pună în legătură portul Triest cu mai multe centre comerciale austriace, ba chiar şi cu Germania de sud.

Intenţiunile ministrului s'aŭ revěrsat ca un balsam rěcoritor asupra tuturor deputaţilor, şi dacă esceptionăm pe radicalul Schönerer, discursul a fost primit cu vii aplause din partea tuturor.

Ca să recâştige timpul perdut în lunile mai din urmă, parlamentul imperial s'a şi apucat de lucru. Înainte de tóte a luat la pertractare proectul recruţilor de pe 1900, tractând tot odată şi grevele lucrătorilor din minele de cărbuni Téma era cu privire la atitudinea Cehilor cari, pe cum scim, promiseseră obstrucţie. La intrepunerea clubului polon înse, de o cam dată, aŭ abzis şi ei de planul lor.

Planurile ministrului Körber referitóre la promovarea comerciului aŭ produs sânge rěŭ în compatrioţii noştrii magiari. Când Austria, zic ei, ar împreună Dunărea cu Odera, ei, încă nu ar rěmânea înapoi, punêndu-o şi ei în legătură cu Odera prin rîul Vág. Şi dacă guvernul din Viena ar pune Triestul în legătură cu cât mai multe centre comerciale austriace, nu s'ar lăsa nici Magiarii, făcênd tot asemenea cu portul Fiume.

Transvaal. Pe cum aminteam în numěrul trecut, de când cu sosirea generalului anglez Roberts în Africa sudică Burilor a început a le merge mai rěŭ, graţie multelor trupe, cu cari a venit noul general. Ba încă mai mult. Deja de câte va zile începuse a se rěspândi vestea, că bravul general bur Cronje, fiind încunjurat de tóte părţile de Anglezi, s'ar fi predat. Vestea înse era dubiă, căci împreună cu ea sosiaŭ şi alte sciri, cari ne spuneaŭ despre situaţia favorabilă a generalului bur. În timpul din urmă înse, spre întristarea tuturor admiratorilor eroului din Transvaal ministeriul de răsboiŭ anglez a publicat telegrama lui Roberts, prin carea acésta aduce la cunoscinţă predarea lui Cronje.

Scirea despre predarea lui Cronje a produs în Londra o bucurie generală. Anglezii dedaţi până acum să audă numai despre lupte perdute, la audul învingerei aŭ sărit din ogăşii. Stradile bâjbâe de lume, care numai cu predarea lui Cronje se ocupă. Unii preamăresc pe Chamberlain, ér alţii ridică până la cer pe Roberts, pe când în realitate, dacă considerăm forţele 50,000 de soldaţi anglezi, în contra cărora trebuia să se lupte Cronje cu 4000 de ficiori, atunci înfrângerea lui Cronje nu o putem socoti de învingere strălucită.

Cronje pe cum cetim în telegrama oficiósă a lui Roberts a fost încunjurat de tóte părţile de numerósa armată angleză. Oşti ausiliare nu putea căpěta. în ostăşime curajul scădu-se, ér între ofiţerime se născură neînţelegeri. Mişcările lui Cronje tóte eraŭ observate de balónele angleze. Ast fel stând lucrul, generalul bur vedênd că nu se mai póte susţinê a trimis o deputaţie la Roberts, prin carea îi notifică, că se va preda Roberts înse pretinse să vină însuşi Cronje. Acesta, ca să nu mai verse sânge, a venit în persónă în tabera generalului anglez, unde, după ce i s'a promis tractare umană atât pentru persóna şi familia sa, cât şi faţă de soldaţii sěi, s'a predat.

Prin învingerea acésta Anglezii şi-aŭ recompensat perderile suferite mai nainte.

Pe câmpul de luptă din ost sórtea Burilor e tot atât de nefavorabilă. În urma învingerii lui Cronje, oştile bure s'aŭ retras tóte din jurul Ladysmithului.

Corespondinţe.

Ciuguzel la 3/15 febr. 1900.

Prea Onorate Domnule Redactor!

Dacă onóre, mărire şi glorie se cuvine celui ce luptă vitejésce cu arma în mână în câmpul de răsboi pentru ţară, atunci nu mai puţină mărire şi veneraţiune se cuvine ostaşului ne obosit a lui Christos carele de ¼ de véc pórtă zăduful şi gerul, de 25 ani înfruntă şi luptă cu abnegare eroică valurile inimice ce se repezesc potop potop asupra Bisericii lui Christos — Sěrbătórea unei lupte de 25 ani, sěrbătórea jubileului de ¼ secol de Archipăstorire gloriósă prăznuim — Ziua de 2/14 febr. 1900 e zi de adevěrată bucurie pentru noi.

Numai rari sînt zilele de bucurie însemnate în cartea némurilor pe numele nostru. Numai rari sînt órele, în cari putem cresta şi noi românii uniţi cu mama Romă, câte un moment de dulce veselie sufletéscă. În mijlocul atâtor încercări, ce se scólă cu furie îndrăsneţă asupra Sfintei nóstre biserici, bine-i cade sufletului nostru când printre norii grei îi străluce şi câte o zi senină; bine venit îi este printre miile de amărăciuni şi un moment mai înălţătoriŭ. Şi în adevěr! ceasul de bucurie e atât de dorit, ca un moment de pace după o luptă înverşunată;

atât de dulce ca un moment de repaus, de linisce, după o zolă îndelungată ca un picur de balsam rĕcoritoriŭ, pe o suferiuţă crudă.

În potopul de amărăciunĭ, în mijlocul zilelor negre, o zi de rară şi vie veselie sufletéscă a fost pentru noĭ supuşiĭ fideli aĭ Escelenţeĭ Sale Domnuluĭ Mitropolit Victor, ziua de 2/14 febr. 1900, praznicul iubileuluĭ de 25 anĭ de luptă a Prea bunuluĭ nostru Părinte. — Ne am simţit fericiţĭ în adevĕr, că cerinl a revĕrsat preste noĭ ziua splendidă, ce a adus cu sine momentul în carele prin rugăciunile nóstre se putem vĕrsa şi noĭ un picur de mângăere în multele amărăciunĭ ce lovesc în marele Archiereŭ. — Ne am simţit ferice că ni s'a dat prilej aĭ doveuĭ alipirea neclătita şi tótă dragostea inimiĭ nóstre ostaşuluĭ neobosit, fără preget, întru apĕrarea aşezĕmintelor Sfinteĭ nóstre bisericĭ. — Deosebit pond s'a pus întru serbarea acesteĭ zile mărețe, în comuna nóstră pe dorinţa Ecelenţeĭ Sale: Nu în sgomot, nu paradă în a fară, ci în biserica sufletéscă, în rugăciunĭ a culminat prăznuirea.

La sunetul campaneĭ, poporul fiind previe avisat, bărbaţĭ şi femeĭ, junĭ, şcolarĭ şi şcolăriţe, cete, cete, înaintaŭ spre Sfînta biserică, unde rugăciunĭ ferbinţĭ a erupt din pepturile tuturor, la Părintele îndurărilor pentru sănătatea şi viaţa îndelungată a Escelenţeĭ Sale Dluĭ Mitropolit Victor, ca întărit cu darul luĭ Dumnezeŭ se pótă îndrepta ferice la liman Naia cea Sfîntă, a căruĭ demn şi înţelept cârmaciŭ din îndurarea luĭ Dumnezeŭ este. — La finea Sfinteĭ liturgiĭ s'a cântat doxologia cea mare. — În cuvîntarea ocasională s'a arĕtat credincioşilor, adunaţĭ în numĕr cum numaĭ la sĕrbătorile marĭ se pot vedea, îndoita însĕmnătate a zileĭ, schiţĕnd luptele purtate şi înfruntate cu bărbăţie şi meritele pururea viĭ pentru biserică şi ném, ce încoronéză crescetul mareluĭ nostru Archiepăstoriŭ. Se trăéscă întru mulţĭ anĭ!

I. B.

Peregrinaj român la Roma.

Aflăm din partea cea maĭ competentă, că lucrările pentru aranjarea unuĭ peregrinaj român la Roma se continuă cu mult succes.

De data acésta facem cunoscut, că *preţul unuĭ bilet de cl. I. dus şi întors, cu intrégă provisiunea în Roma, unde peregrinii vor sta 10 zile, nu costă de cât 300 cor., cl. II. 240 cor. şi cl. III. 140 cor.*

Călătoria se va face la sfârşitul luneĭ Septembre, probabil la 26 n. Preţurile se socotesc de la Pesta şi înapoĭ. Până la Fiume se va călători cu trenul, de aci cu vaporul până la Ancona, şi apoĭ ér cu trenul până la Roma. Un bilet de călătorie e valabil 45 zile.

De la Roma, ceĭ ce vor, pot se continue calea maĭ de parte la Paris.

Orĭ ce informaţiĭ maĭ detaĭate dă cu plăcere Redacţia „Uniriĭ".

Mulţămită publică.

În favorul sfinteĭ Mănăstirĭ de la Prislop, pe lângă cele publicate în „Unirea" din anul 1899 aŭ maĭ incurs de atuncĭ în cóce următórele oferte benevole:

(Continuare.)

Ér din filia Crivadia: de la Ioan David învĕţător 1 fl. soţia sa Maria David 1 fl., Maria Ciopean económă 1 fl., Ion şi Anuţa Arimie 1 fl., Ion şi Opriţa Toth 1 fl. Ioan şi Marcu David cantor 1 fl., Ion Ionică 50 cr., Ştefan Hăităŭ 50 cr., George Petroiŭ 50 cr., Maria şi Stoica Lasc 60 cr., Anca Dragotă 50 cr., Anca Dogariŭ 50 cr., Cassa bisericéscă Crivadia 81 cr., Nicolae Siti 50 cr., Ion şi Anuţa Pantilă 50 cr., George Nistor 50 cr., Ioniţă Rus 50 cr., Anuţa David cantoriţă 60 cr., Petru Nistor 50 cr., Petru Finioiŭ 50 cr., Ion Nistor 50 cr., Elisie Tămaş 50 cr., Iosif Leontin 50 cr., Ianeş Hăităŭ 50 cr., Petru şi Simziana Cornea 50 cr., Mărina şi Ianĕş Marcŭ 50 cr., Ion Ciopean 20 cr., Petru Pavel 20 cr., Ispas şi Măriuţa Rus 40 cr., Ion Pavel jun. 20 cr., Sava Cornea 20 cr., Ancuţa Cornea 30 cr., Maria Ionică 20 cr., Ana Ciopean 20 cr., Ioana Pantilă 10 cr., Măriuţa Pantilă 10 cr., Măriuţa Pantelimon 20 cr., Ana Pantelimon 20 cr., Maria Marcŭ 10 cr., Ana Dragota 20 cr., Anuţa Pătroiŭ 40 cr., Naşta Haităŭ 10 cr., Anuţa Ionică 10 cr., Ţiţa David 05 cr., Anuţa Broţeiŭ 10 cr., Anuţa Ardelean 40 cr., Petru Ionică 10 cr., David Pogan 20 cr., Elena Thums 20 cr., Teresia Toth 1 fl., Ana Costa măr. Graunfelds in Rîndet 1 fl., Sântióna Bora rep. in Coroesci 1 fl., Ioan Bora preot în Petros 1 fl., Ion, Veturia şi Virgil Bora în Petros 50 cr., saŭ din Crivadia suma; 25 fl. 46 cr.

Va se zică On. Ioan Bora paroch a colectat peste tot din Petros şi din filia Crivadia suma . . . . 56 fl. 76 cr.

(Va urma.)

Fond de salarisare.

În favorul fondului de salarisare, aŭ maĭ incurs de la:

Din Tr. Almaş s'aŭ maĭ colectat cu colindatul în parochia *Zuton* . . . . cor. 4 —

Noutăţĭ.

Scirĭ personalĭ. Î. P. S. Sa Mitropolitul Victor s'a reîntors Marţĭ în 27 de la Budapesta, unde a fost primit în audienţă de Maestatea Sa.

Din Archidiecesă. Joĭ în 1 Martie aŭ fost chirotoniţĭ întru diaconĭ şi Duminecă vor fi ordinaţĭ ca preoţĭ: *Ioan Cimonea* numit admin. paroch. în Cacova Jeriĭ, distr. Indol, *Dionisiŭ Moldovan* la Brusturĭ, distr. Dêrgea şi *Ioan Bîrlea* la Mogoşiŭ-Coşocanĭ distr. Alba Iulieĭ.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. Spectatul Domn *Ioan Martin* notariŭ în pensiune şi mare proprietar cu soţia sa Spec. Dómnă *Veronica Martin năs. Hornea* din Fildul de mijloc aŭ binevoit a procura pe sama s. bisericĭ din Fildul de mijloc S. Evangelie şi Apostolieriul cu litere străbune legate în lux în preţ de 64 cor. 80 filer, pentru care faptă creştinéscă i-se aduce şi pe acéstă cale cea maĭ cordială mulţămită. Dat în Fildul de mijloc 20 Febr. 1900. cu stimă Ştefan Pop cooperator gr. cat. — Subsemnatul oficiŭ parochial gr. cat. din Petridul inferior îşĭ ţine de plăcuta datorinţă a face mulţămită publică următorilor evlavioşĭ poporenĭ carĭ în decursul anuluĭ espirat 1899 aŭ contribuit pentru înfrumseţarea s. bisericĭ locale, parte prin lucru gratuit, parte prin obolul lor caritativ spre procurarea cărţilor bisericescĭ de lipsă, aceştia sînt următoriĭ: 1) *Vasiliŭ Porut* magistru morariŭ care gratuit ne-a edificat un Cor pompos în s. biserică pentru ridicarea coruluĭ alţĭ măestri ne cereaŭ 80 coróne. 2) Judele comunal *Costan Popa* cu soţia sa *Ana* ne-a dăruit 2 prapori frumoşĭ în preţ de 36 coróne. 3) Éră următoriĭ creştinĭ: *Vasiliŭ Balica* 1 cruce de argint de china în preţ de 36 coróne. *Iuonaş Pirvu a Petri şi Susana Vutca* măritată *Anca* fiesce carele câte o faţă de masă cerată în preţ una de 5 coróne. 4) Pentru S. evangelie, apostoleriul şi octoicul, aŭ contribuit cu diferite sume maĭ mulţĭ poporenĭ cărora tuturor înduratul Dumnezeŭ să le rĕsplătéscă cu bogatele sale darurĭ cerescĭ. Petridul inf. 20/II 1900. Ios. V. Balint paroch. — În numele comitetuluĭ parochial gr. cat. din Noul român, ne ţinem de datorinţă a aduce şi pe acéstă cale, mulţămita şi recunoscinţa nóstră profundă, domnuluĭ *Maier Nemetoff şi Maria Ballu*, carĭ aŭ binevoit a cumpĕra pe sama s. bisericĭ o evangelie, ediţia nóuă cu litere latine, in preţ de 25 coróne. Pentru acésta faptă marinimósa priméscă buniĭ donatorĭ, cordialele mele mulţămite, oftându-le de la Dumnezeŭ, viéţă lungă şi fericită, ca să maĭ pótă îndeplini acte de aşa însĕmnătate. Noul-român 26 februar 1900. Alesandru Bugner preot gr. cat. —

Afacerea Iancu. Am primit de la Braşov doĭ numerĭ din „Kronstädter Zeitung" în carĭ se publică la locul prim doĭ articliĭ sub titlu „Avram Iancu" Autorul lor î-a scris cu scopul, ca să iele în apĕrare pe eroul, care nu se póte apĕra, şi pentru ca meritele luĭ netăgăduite să fie recunoscute şi apreţiate după vrednicie. —

„Patria", institut de credit şi economiĭ în Blaş şĭ-a ţinut Marţĭ la 20 l. tr. a 14. adunare generală. Nu noĭ o spunem, e cunoscut, că „Patria" e una din băncile cele maĭ solide şi maĭ bine conduse. Ca dovadă lăsăm se urmeze aci câte va estrase din bilanţul de pe an. 1899. Capitalul social a fost de 110 miĭ fl. reserva de 103.229·30 fl. la care sumă maĭ adaugĕndu-se cuota din venitul de pe 1899, fondul acesta a crescut la 109.842·08 fl. de abia o sută cincĭ zecĭ fl. îĭ maĭ trebue ca să fie cât capitalul de acţiĭ. Tot aci s'ar maĭ pute computa fondul de pensiune de 8351·32 fl. Depunerile aŭ fost de 850 miĭ fl. din carĭ ridicându-se peste 25 miĭ fl., la finea anuluĭ aŭ maĭ rĕmas aprópe 600 miĭ fl. Faţă cu passivele acestea staŭ peste 700 miĭ fl. împrumut pe cambiĭ, peste 130 miĭ hipotecar, 10647·55 fl. pe obligaţiunĭ şi 66 miĭ lombard, maĭ însemnăm aci casa societăţiĭ cu 26 miĭ fl. Venitul anuluĭ a fost de 24332·62 fl. din care s'a dat 12% dividendă şi 753·31 fl. spre scopurĭ de binefacere. Suma acésta, conform propuneriĭ Direcţiuniĭ, a fost menită să fie începutul unuĭ fond de 2000 fl. făcut în onórea iubileuluĭ episcopesc a mitrop. Victor. Din interesele acestuĭ fond, se vor ajuta institutele de învĕţămînt din loc. Propunerea acésta a fost primită cu multă placere. Tot la acéstă adunare aŭ fost realeşĭ membriĭ direcţiuniĭ Dniĭ *Sim. P. Mateiŭ Silv. Nestor şi George Muntean* al căror mandat espirase.

Adunărĭ generalĭ. Duminecă trecută şĭ-aŭ ţinut Casina română şi Reuniunea femeilor adunările generalĭ. Amêndóuĕ aŭ fost binişor cercetate. Din raportul secretariuluĭ casineĭ se constată scăderea membrilor, provenită de bună samă din causa localuluĭ actual nu destul de corespunḑĕtor împrejurărilor nóstre de acĭ. În colo reuniunea prosperéză destul de bine. Pe timpul postuluĭ sînt puse în prospect câte va serate literarĭ. Averea reuniuneĭ e de cor. 1110·74 fil. Cu maĭ mult avênt progreséză în acelaşĭ timp Reuniunea femeilor. Ea are 124 membri şi o avere de peste opt miĭ coróne. Din raportul comisiuneĭ finanţare se constată că în anul 1899 Reuniunea a realisat un câştig de aprópe treĭ miĭ coróne. Din suma acésta s'aŭ dat fetiţelor de la şcóla de acĭ 700 cor. Tot cu acéstă ocasiune s'a completat şi comitetul alegêndu-se ca membre suplente Dómnele: *Cornelia Chirilă, Cornelia Maior, Maria Şuluţ* şi *Elena Trifan.*

Avis „Consumul" societate comercială în Blaş îşĭ va ţine adunarea generală la 17 Martie n. De odată se fac atenţĭ acţionariĭ, că rata a IX după acţiĭ e de a se plăti la 1. April şi a X la 1 Iulie n. c.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Păstoriul sufletesc în praxă

sau

Inviațiunĭ pentru preoțĭ față de credincioșiĭ bolnavĭ, din punct de vedere moral, pastoral, medicinal și hygienic.

(Continuare.)

a) **Inviațiunĭ medicinale.**

Păstoriuluĭ sufletesc nu-ĭ este permis, fără causă grea, să-șĭ părăséscă turma sa; el e obligat să-șĭ pună sufletul seŭ pentru sănătatea turmeĭ; „năimitul fuge, pentru că năimit este“ (s. Ioan ev.) El e obligat moralicesce să-șĭ câștige cunoscințe și pentru sănătatea trupéscă a credincioșilor seĭ. Se scie din istorie și scim și din pracsa zilnică, că noĭ ceĭ pușĭ întru îngrijirea turmeĭ, adese trebue să suplinim, de și pe timp scurt, medicul. În comunele ruralĭ, depărtate de orașe orĭ de centre provédute cu medicĭ, adese alérgă fiiĭ sufletescĭ la preot nu numaĭ spre a-ĭ mângăia și a le curăți sufletele, ci și spre a le recomanda ceva mijloc orĭ medicină maĭ de grabă în bóla și durerile trupescĭ. Și vaĭ câte satisfacțiĭ resultă pentru preot, și bucurie pentru pacient, când sciĭ cât de cât a-ĭ alina și durerile!

Daĭ înse în popor și de prejudețe și de ură către medic și medicină, maĭ aplicațĭ fiind uniĭ de a se folosi de mijlóce neiertate, nefolositóre și chiar păcătóse, de cât de resultatele sciințeĭ. Drept aceea aceștia trebue convinșĭ, că și medicina și medicul sînt rînduițĭ de la Dumnezeŭ spre binele ómenilor. Deci contra credințeĭ deșerte de descântece, de făcut de întors prin ajutorul uneĭ femeĭ bětrâne, de legat junghiurile, de bătut cuie, secerĭ sub patul morbosuluĭ saŭ sub masă, de întors ólele etc. în casă — preotul trebue să pășéscă și să șcie pășí în mod convingĕtor spre a le desrădăcina; și asta va face-o prin învĕțăturĭ publice și private către adulțĭ, pe cum și în școlă, când ca catechet propune religiunea generațiuneĭ tinere. Așa pe încetul dedee poporul, ca în locul boscónelor să aplice sciința cu mijlócele medicinalĭ probate.

Ar fi de dorit, ca fiitoriĭ păstorĭ sufletescĭ, ascultătoriĭ de teologie, să cunóscă studiul medicineĭ, barĕmĭ în trăsurĭ generale, semnele diferitelor morburĭ, ce ocur maĭ des, cum și mijlócele de recomandat orĭ de folosit la primul moment, în tocmaĭ ca și sciința teologică. Provederea biblioteceĭ fie căruĭ preot cu cărțĭ de medicină, ba și cu o mică apotecă de casă, e un ce fórte folositoriŭ pentru preot, familia luĭ și popor.

De câte orĭ la aprinderĭ de plămânĭ, la ferbințelĭ, frigurĭ, tuse, difteritis, durerĭ de cap, tifoide, inflamațiunĭ de grumazĭ etc., când aflaĭ pacientul legat cu legăturĭ ferbințĭ etc. nu mĭ-aŭ făcut bune servițiĭ acelea, câte le am audit din conversările cu medicĭ și mĭ-aŭ spus de a le folosi la primul moment! La alte bóle apoĭ bune servițiĭ mĭ-a prestat și prestézá manualul edat de chirurgul cu multă pracsă d. S. Stoica „tractatul bólelor acute infectătóre“ și altele. Ba și manualele pentru trebuințele și întîmplările, ce ocur în vitele economilor noștri, când tot la preot alérgă poporeniĭ după sfat și ajutor, spre ce e de mare folos „Veterinariul de casă“ a luĭ Cornea. Să mi se ierte înse acéstă mică abatere de la obiect.

Cum am zis, cunoscințele medicinalĭ, vor face maĭ mare folos poporuluĭ, de cât credința deșértă în puterea de ghiocĭ, orĭ a uneĭ lingure vechĭ, orĭ fire de grâŭ și cărbunĭ descântațĭ, orĭ apă adusă până în rĕsăritul sóreluĭ, orĭ stropĭ de la móră, prin carĭ numaĭ se sporesce mortalitatea, scade numĕrul poporuluĭ și se strîmtézá cimiteriile.

b) **Unele ajutóre în nenorocirĭ. Mijlóce probate.**

Casurile de diverse nenorocirĭ sînt dese între poporenĭ, și așa un mijloc practic, folosit grabnic și la moment, aduce adese folos; e bine se nu stăm cu mânile încrucișate și se ne uităm nesciind nimic recomanda și ajuta, când vedem pe samenul nostru cum se svîrcolesce până va sosi vre un medic. Ast fel:

1. Copilul noŭ născut a dese vine cu plâns în lume, și acesta e un semn bun, un semn de viață; dar a dese se nasce fără a arĕta vre o mișcare, prin urmare înótă între viață și mórte. Aicĭ dacă sîntem de față se facem ca schinteaua de viață să nu se stingă. Decĭ nefiind medic orĭ móșa maĭ cu sciință la îndemână, óre se lăsăm noul cetățen se móră? Nu! ci ne vom foiosi de următorul tractament: punem noŭ născutul pe un moment în o scaldă călduță, îĭ curățim gura de bale, apoĭ îl învĕlim în lepedeŭ călduțiŭ și-l punem pe o perină, dar așa cât capul se stea ceva maĭ sus ca trupul, apoĭ îĭ schimbăm mereŭ posiția întorcându-l când pe o parte, când pe alta stropindu-l cu apă rece și frecându-ĭ părțile de la inimă și fóle, apoĭ éră îl punem în scaldă călduță și éră-șĭ repetăm proba de maĭ sus, și a dese după o ostenélă de 1/4—1 óră avem resultat norocos și om în lume.

2. Sînt casurĭ, când cine va orĭ în decursul unuĭ morb, orĭ debilitat de morb, orĭ în urma bĕtrânețeĭ, saŭ și din causa aeruluĭ corupt, orĭ a uneĭ iritațiunĭ saŭ ostenele, etc., cade jos, amețesce și se pare că nicĭ nu mișcă și e gata de mórte. În atare casurĭ, culcăm trupul pe pămînt etc. și căutăm să-ĭ vină aer curat, îndepărtând încingătorile, vesmintele cele strînse, corseturile etc., îl frecăm cu apă rece orĭ oțĕt, din care îĭ dăm să și miróse; frecarea o facem pe cap, temple și alte părțĭ a trupuluĭ; îĭ dăm se înghită apă rece, și de mirosit oțĕt, spirt de salmiac, muștariŭ, hirean; ca mijloc intern îĭ dăm vin, cognac. De cum va fața aceluia e roșie, și așa e témă de apoplexie, ridicăm capul maĭ sus, éră trupuluĭ îĭ dăm o posiție ședĕnd, și spre a irita pelea punem pe grumadĭ și ceafă aluat acru, hirean orĭ muștariŭ.

3. A dese obvin casurĭ de cade cine va în apă. Primul ajutor, dacă s'a scos curĕnd din apă, este a-l aședa pe fóle și cam plecat, tot trupul maĭ sus ca capul, ca țevea resuflăriĭ plămânilor să se pótă elibera de fluiditatea întrată, apoĭ intórcem trupul pe tóte lăturile și apăsăm cu latul mâniĭ din jos în sus în dreptul fólelor, pe spate și lăturĭ spre a produce resuflare; apoĭ ținĕndu-ĭ capul în sus îĭ prindem mânile din sus de cot și i-le purtăm în sus și în jos cam 5—10 minute. Făcĕnd ast fel a dese le salvăm viața.

4. Față de ómeniĭ înghețațĭ, trebue a fi precauțĭ să nu se forțeze îndoirea membrelor, că se rup ușor, ci trupul se desbracă în libĕr orĭ casă rece și-l acoperim tot cu nea orĭ apă fórte rece, dar nasul și gura se rĕmână libere; în loc de nea se pot pune și lepedeuă udate în apă rece; așa apoĭ se móie membrele trupuluĭ și apoĭ le frecăm tot cu rece până se simte că se încăldesc. Încăldirea trupuluĭ în urma frecărilor e semn de viață, după care îl punem în vesminte curate și uscate și în așternut, dar neîncăldit. În intern îĭ dăm o ceascā de tea cu oțĕt, dar nu prea cald. Trupul îl spălăm apoĭ cu spirt de camfor, spirt de vin și îĭ dăm tea de flóre de soc orĭ de romoniță ca maĭ târziŭ se asude.

5. La încercările de omor prin spânzurare primul ajutor e tăierea legătóreĭ de la grumadĭ și desfacerea aceleia, cum și a haĭnelor strimte; fața o stropim cu apă rece, trupul îl frecăm în regiunea inimeĭ și gâdălim cu o pénă ceriul gureĭ și laringea (înghițitórea).

6. Pe ceĭ înădușițĭ de fum, carbogen, cu un cuvînt de aer rĕŭ, îĭ scótem la aer libĕr, aplicându-le spălărĭ cu apă cât de rece și frotărĭ; în intern le dăm cafea tare, și mijlóce de a-ĭ irita se tușéscă.

7. La arsurĭ pe trup folosim oleiŭ de in și apă varósă cum și lapte acru. Dacă arsura s'a produs prin var, punem un petec de pânză de in udat în oleiŭ; dacă arsura e de vitriol orĭ leșie, punem apă rece saŭ și frunză de curechiŭ acru.

8. La sughiț se folosesce cu succes înghițirea de apă rece, și bucățĭ de ghiață, orĭ oprirea rĕsuflăriĭ pe câte va secunde. Pruncilor micĭ le trece curĕnd, dacă se sparie de ceva orĭ îĭ amăgim că aŭ făcut ceva rĕŭ — fiind eĭ firesce la pricepere.

9. Celor amețițĭ de trăsnet le aplicăm frotărĭ și dacă se póte îĭ învălim cu rece maĭ cu samă cu pămînt.

10. La înnecărĭ cu ceva os, etc. în grumazĭ, ajută dacă tușescĭ, orĭ te scutură saŭ lovesce cine va după cap; pe cum și dacă gâdălim gâtlejul cu o peniță, orĭ bem apă unsuróså saŭ ceva grețios ce causézá vomare. La înghițirea de ace orĭ alte obiecte ascuțite e bun nutremĕntul compact, orez, mămăliga etc. ca intestinele să nu se pună în mișcare prin purgative, spre a nu fi atacate de obiectul ascuțit. La corpurĭ străine întrate în ochĭ, urechĭ orĭ nas, e bine a nu irita organele, până la sosirea medicului.

11. În casurĭ de vulnerărĭ, trebue oprit sângele cu vată, scamă orĭ iască și a lega rana. La curgerea de sânge din nas, se aplică spĕlarea cu apă rece pe cap, obrazĭ, grumazĭ și pept; tragerea de oțĕt pe nas; ér la vomarĭ de sânge, e bună liniștea și înghițirea de apă rece sărată. Ranele causate prin vulnerărĭ și sdrobiturĭ să se spele curat cu apă de carbol, apoĭ se pune vată carbolisată, care o tot renoim spălând rana, până avem medic la îndemână.

La vulnerări interne se aşédă trupul în posiţie corespundĕtóre şi dacă e témă, că s'a rupt o vênă, legăm strîns în acel loc cum şi în regiunea inimeĭ. La frânturĭ de óse, cercăm a aduce membrul în starea luĭ normală, apoĭ îl legăm cu scórţă tare, lopăţele orĭ pânză tare, punênd maĭ întâiŭ vată orĭ scamă. La lovīturĭ în cap punem comprese recĭ până sosesce medic.

12. La inveninărĭ cu leşie şi alte accide dăm de beut apă de sopon saŭ de var cu lapte; la inveninărĭ cu leşie e bun şi oţĕt mestecat cu apă. Celor inveninaţĭ cu fosfor — capete de aprinjóre — le dăm vomitivă: oleiŭ de terpentin şi cafea cu lapte. Contra veninărilor cu opium orĭ bóbe de mac, folosim éră mijlóce de vomat şi lapte, grijind ca respectivul să nu dórmă, spre ce-ĭ facem comprese de apă rece pe cap şi de mirosit îĭ dăm oţĕt, muştar, hirean. Tot aşa procedem contra inveninărilor cu bureţĭ, mătrăgună, póma numită cânescă, ciumăfaia etc.

La muşcare de şerpe, legăm din sus şi din jos rana, o spălăm cu apă rece şi cu lapte dulce.

La aprinderea vinarsuluĭ în om, dăm se bea lapte, rocoină sdrobită şi must prospet de cal.

13. La durerĭ de ochĭ, folosim apă de trandafir, orĭ apă de „ochĭ" din apotecă, făcută din apă destilată şi sulfur de zinc. La tusă cu răguşală folosim apă fértă cu zăhar, bae de picióre şi teiurĭ de flóre de soc cât de ferbinte.

14. La durerĭ vehemente de cap şi la junghiurĭ, se recomandă hirean, oţĕt, muştariŭ şi cataplasme recĭ, cum şi aluat acru şi dacă în intern sînt ferbinţelĭ se folosesce apă cu zăhar, sirup de smeură etc. une orĭ şi chinin; şi când bolnavul fantaséză îĭ spălăm faţa cu apă rece şi punem cataplasme recĭ pe cap.

15. La durerĭ de grumazĭ în genere ca estern folosim cataplasme recĭ tot la 2—3 minute, ér ca intern facem gargarisme de apă cu pétră acră. Une orĭ şi legarea grumazuluĭ cu naftă, am esperiat că nu a fost spre rĕŭ.

16. La casurĭ de epidemie de vĕrsat, ţinem trupul în cald şi faţa o lăsăm în libĕr, ba de multe orĭ se spală cu apă rece, firesce până nu se fac beşicele pe faţa, prin ce de multe orĭ succede de nu se strică obrazul.

Semnele bóleĭ de vĕrsat (bubat) sînt cam aceste: ameţélă şi durere mare de frunte, paroxism de frigurĭ; gura uscată, sete mare şi fantasare de multe orĭ, durerĭ estinse pe spate şi la şele şi la inchieturĭ, după aceste de regulă în a 4-a zi se vede o înflare a peleĭ pe cap şi obraz şi pe trup pete roşietice, apoĭ petele se înflă şi sînt ţapene şi roşi.

17. În deceniŭ din urma s'a ivit şi se pare că s'a localisat şi modernisat, maĭ cu samă în timp de iérnă gerósă un morb, care cu greŭ se deosebesce la început de guturaiŭ: acest morb se numesce *influenţa*. El se deosebesce de guturaiŭ prin ferbinţelĭ maĭ marĭ şi durerĭ vehemente, carĭ apoĭ se concentréză în o anumită parte din trup. Decĭ locuinţa se fie uscată, sănătósă, se ne ferim de recélă. Apoĭ ca medicină internă să ïea tea ferbinte de flóre de soc orĭ de romoniţă şi scaldă de picióre şi mijlóce de asudat.

Sînt a fară de aceste casurĭ de diferite bóle, carĭ cad esclusiv în sfera sciinţeĭ medicilor; aci am înşirat cu deosebire de acele, carĭ din esperinţă îmediată le-am sciut şi în carĭ casurĭ, după cărţĭ de medicină, după consiliul unuĭ orĭ altuĭ medic amic, saŭ după praxa poporuluĭ le-am sciut, vĕdut şi cu ajutorul mijlócelor descrise le-am combătut şi încă de multe orĭ cu succes, saŭ cel puţin le-am împedecat să nu ïea caractĕr maĭ primejdios până la sosirea mediculuĭ, pe a căruĭ sciinţă şi esperinţă, cu puţine escepţiunĭ, poporul meŭ dă mult şi-l şi chiamă numaĭ de cât, fără a da credĕmînt descântecelor băbescĭ etc., cum credea în timpurile maĭ înainte.

La tóte casurile aceste, a fară de puţine, trebue în cât se póte din punct pastoral-moral ca preotul să nu pérdă din vedere momentul de a salva sufletul prin mărturisire.

În timpul bólelor epidemice şi alte morburĭ infectatóre, trebue a separa cât se póte pe bolnavĭ de cătră ceĭ sănătoşĭ, prin ce punem în parte pedecă lăţiriĭ bóleĭ; cum şi curăţenia in vesminte, în casă şi pe lângă casă; depărtarea gunóielor şi materialelor espuse putrediuneĭ, ca strat a bólelor şi a corumpereĭ aeruluĭ; spălarea cu apă, şi în genere apa de beut (văĭ, isvóre, fântânĭ) ferită de necurăţeniĭ; apoĭ încrederea în Dumnezeŭ, cumpĕtul în tóte, şi chemarea mediculuĭ sînt condiţiunĭ, prin carĭ vom sta faţă în faţă în şi cu orĭ ce bóle şi morburĭ. *)

(Va urma.)

Silinţele de unire în Moldova cătră sfârşitul véculuĭ al XVI-lea.

(Continuare.)

În Moldova bântuia pe vremea aceea ciuma, carea pe atuncia secera şi prin alte ţĕrĭ fórte mulţĭ ómenĭ. Petru fugise de ea din Iaşĭ şi tăbăria cu curtea sa în apropiarea cetăţiĭ Roman. Într'acolo îşĭ îndreptară decĭ şi misionariĭ noştri paşiĭ sĕĭ şi sosiră acolo în 3 Septembre. Sosirea lor curtea principéscă o salută cu bucurie. Pe loc în ziua cea dintâiŭ a sosiriĭ lor îĭ primi Petru în audienţă şi primi în chipul cel maĭ graţios şi epistolele de recomandare ale Papeĭ şi ale regeluĭ Polonieĭ, pe cum şi modestele darurĭ, carĭ se compuneaŭ din un Agnus Dei binecuvîntat şi din o viaţă ilustrată a martirilor. Resfoind principele în ceea zi cartea, îĭ căḑu privirea pe o icónă carea representa restignirea s. Petru. Îndreptându-se cătră un călugăr (schismatic), care era de faţă, îl întrebă, ce ţine despre primatul s. Petru. Acesta îĭ spuse părerea sa, că sfîntuluĭ Petru i-se cuvine numaĭ primatul de onóre preste ceĭ alalţĭ Apostolĭ. Atuncia întrebă principele maĭ de parte:

„Şi cuĭ a încredinţat óre Christos Domnul cheile ceruluĭ?"

„Sfîntuluĭ Petru," rĕspunse călugărul.

„Unde a murit Petru, şi unde l'aŭ înmormîntat?"

„În Roma."

„În urmare," aşa închiă hospodarul, „Petru a lăsat de moştenire şi puterea cheilor urmaşilor sĕĭ acolo, unde şi-a dat viaţa."

Călugărul saŭ nu a putut saŭ nu a îndrăznit, să protesteze împotriva conclusieĭ acesteia a principeluĭ, şi a rĕmas datoriŭ cu rĕspunsul. Dară după câte va clipite se îndreptă Petru din noŭ cătră el şi-l întrebă:

„Putere-aĭ, să-ţĭ jertfescĭ viaţa pentru Christos şi din dragoste cătră el?"

„Asta nu mi-ar fi prea uşor," rĕspunse călugărul cu sfială.

„Şi totuşĭ," asigură principele, „socotesc, că ar fi norocul cel maĭ mare, fericirea cea maĭ înaltă, ca prin jertfirea vieţiĭ mele să dobîndesc o onóre ca acésta." [1])

Părintele Warszewicki, carele fuse trimis în Moldova numaĭ cu scopul de a esamina situaţia şi în curênd se întorsese la Lublin, unde el era rectorul colegiuluĭ Iesuiţilor îşĭ dobîndise convicţia, că principele e fórte aplicat spre unire, şi realisarea acesteia i-se păru cu atât maĭ uşóră, cu cât biserica moldovenéscă era aprópe de tot neatîrnătóre de la patriarchul din Constantinopol, şi propriul eĭ cap era însu-şĭ principele. În 7 Septembre 1588 scrise Warszewicki nunţiuluĭ un raport despre starea lucrurilor din Moldova. [2]) Să auḑim, ce scrie dînsul. „. . . Îl găsirăm (pe Petru) fórte aplicat, să se supună sfîntuluĭ Scaun şi să introducă religia catolică din noŭ în ce ăţile şi satele acelea, carĭ odinióră se ţinuseră de biserica catolică. El e şi fórte însufleţit pentru stirpirea eresieĭ; că de şi poruncise deja maĭ înainte, ca predicătoriĭ ereticĭ să se alunge din locurile acelea, totuşĭ dădu acum în fiinţa nóstră de faţă şi cu aprobarea episcopilor grecescĭ un edict noŭ, în sensul căruia toţĭ ereticiĭ aŭ saŭ să se întórcă la catolicism saŭ să părăsésca ţara . . . . Nicĭ chiar în garda sa, carea se compune din maĭ bine de 50 de Ungurĭ, nu va, să sufere de acum înainte nicĭ un eretic. El doria, să supună pe toţĭ Saşiĭ şi Unguriĭ iurisdicţieĭ nóstre, înse noĭ îĭ rĕspunserăm, că acésta trece preste plenipotenţele nóstre, şi că spre acésta ar fi de lipsă de o ierarchie bisericéscă şi de parochĭ, carĭ să ïea asupră-şĭ conducerea parochiilor. — De o cam dată are decĭ, să se vină întru ajutoriŭ maĭ ales Saşilor şi Ungurilor, de óre ce aceştia maĭ înainte de acésta se ţinuseră de biserica catolică; în decurgerea timpuluĭ ar puté apoĭ, să se formeze preoţĭ şi pe sama Moldovenilor, adecă în dată ce aĭ nostri se vor fi întărit aci, ceea ce pare a fi dorinţa principeluĭ. Preste tot pare că pronia dumnezeéscă a deschis aci porţile pe sama catolicismuluĭ, cu mult maĭ mult de cât în Transilvania orĭ în alte ţĕrĭ cuprinse de ereticĭ, şi a nume din causa voinţeĭ celeĭ bune a principeluĭ şi din a

---

*) Descriere maĭ detaiată în fórte multe bóle epidemice şi infectatóre a se vedé şi: Tractatul bólelor acute—infectătóre, opul edat de Sim. Stoica din 1891. Sibiŭ, tipografia W. Krafft; şi diverse alte opurĭ şi foĭ medicalĭ.

[1]) I. Wielewicki S. I., Historici diarii domus professae Cracoviensis Soc. Iesu ab anno 1579—1637. Editio altera 1881—89 vol. I. p. 120.

[2]) Theiner l. c. n. 50. p. 43 ur.

puterii lui celei absolute preste viaţa şi mórtea supuşilor sĕi; căcĭ nu este lege, nici auctoritate, nici putere, care să-l împedece întru realisarea planurilor lui.“

În cele nóuĕ zile, carĭ părinţii le-aŭ petrecut la curtea principéscă, Petru ĭ-a invitat de treĭ orĭ la pertractărĭ private maĭ lungĭ. Cu interesare deosebită asculta dînsul esplicările lor despre primatul Papeĭ şi despre puterea sinódelor, despre originea sfîntuluĭ Spirit şi despre alte dogme, carĭ osebesc biserica grecéscă de către cea romană. El dădu misionarilor limpede, să înţelégă, că pe el îl convinge învĕţătura, ce o mărturisesce Roma, şi le promise şi aceea, că le va fi spre ajutoriŭ întru tóte, cele ce eĭ ar socoti a fi de lipsă pentru înălţarea şi lăţirea catolicismuluĭ în ţară. „Fiţĭ încredinţaţĭ,“ le declară, „că în ţara mea nu voiŭ suferi nicĭ pe un predicătoriŭ eretic. Ceĭ ce de la aceia nu vor, să se întórcă în biserica catolică, acelora le va căuta, să părăséscă ţara.“ S'a întîmplat, că Petru pe aceea-şĭ vreme a avut, să rostéscă sentenţă asupra alor doĭ predicătorĭ ereticĭ, carĭ se făcuseră vinovaţĭ de o crimă. Îndoindu-se, ce pedépsă să dicteze criminalilor acestora, ceru sfat de la Ĭesuiţĭ; aceştia înse rĕspunseră: „Noĭ nu am venit, să pedepsim, ci să împăcăm sufletele nemuritóre cu Dumnezeŭ.“ Cu tóte acestea despoiă principele pe amintiţiĭ predicătorĭ de oficiul lor şi-ĭ opri a maĭ predica. [1])

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Nóua Revistă Română, nr 4. cu următoriul sumar: Stavri Predescu. Partidele nóstre politice. — Sp Haret. Proiect de lege pentru introducerea calendaruluĭ apusan drept calendar al statuluĭ în viaţa civilă. (Memoriŭ justificativ). — Gustav Weigand. Româniĭ din Sêrbia şi din Bulgaria apusană. — G. Coşbuc. Elementele literaturiĭ poporale. — D. Teleor. Anton Pann (Schiţă). — N. Vaschide, Întroducere la studiul aplicaţiunilor pedagogice ale cercetărilor psihologieĭ experimentale. — Ĭoan Slavicĭ. Vatra părăsită. — Panait Zosîn. Dulcĭ şi amare, poesiĭ. — N. Vaschide şi Van Melle. O nóuă ipoteză asupra natureĭ condiţiunilor fisice ale odoratuluĭ. — Notiţe bibliografice. — Din Bucovina. — Suplinitoriĭ şi legea învĕţămîntuluĭ secundar de N. Em. Teohari, directorul gimnasiuluĭ din Slatina. — Ateneul din Băcăŭ. — „Călindarul poporuluĭ“. — Imaginaţia şi felurile eĭ la copiĭ (Conferinţă ţinută la Şcóla normală de institutóre din Ĭaşĭ). — Ca la noĭ la nimenĭ . . . „De sfîntu Ilie“ de Victor Bogdănescu. — Ĭubire (poesie) de Nirvan. — Călătoria de nuntă de Spiru S. Hasnaş. — Tristeţe. Lebăda (poesiĭ) de D. Karr. — Discursul unuĭ ambasador chinez. — Ateneul român.

Momente memorabile la alegerea de Mitropolit din 19 Decembre 1898. Sibiŭ 1899. Cuprinde protocólele şedinţelor congresuluĭ bisericiĭ ortodoxe de la alegerea mitropolituluĭ Meţianu. La sfârşit are scrisórea dluĭ Mocsonyi despre „situaţiunea şi misiunea bisericiĭ“.

„**Transilvania**“ organul Asociaţiuniĭ pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român. Anul XXXI., Nr. 1. cu următoriul sumar: Cronica de Eisenstadt despre rĕscóla luĭ Horia. — Din literatura geografică a Transilvanieĭ. — Sciinţă, literatură şi artă: Din literatura străină. — Bibliografie. — Calendaristică nóstră. — Revista Revistelor. — Partea oficială: Proces verbal din 2 Ĭanuarie 1900. Şedinţa ordinară a comitet. central al Asociaţiuniĭ dto din 11 Ĭanuarie 1900. — Din despărţĕminte.

Ungaria şi Jidovimea (Magyarország és a Zsidóság) de Petrassevich Géza. Budapesta, preţul 3 cor. E un lung studiŭ asupra istoriĭ politice, culturale şi religióse a Jidovilor, făcut cu scopul ca să arete influinţa desastrósă ce o aŭ aceia asupra naţiuneĭ magiare pe tóte terenele. Cartea e scrisă cu mult aparat sciinţific şi cu provocare la o mulţime de isvóre şi date folosite de auctor.

A apărut şi se află de vîndare la **Tipografia seminarială din Blaş:**

Dr Victor Szmigelski: **Ermeneutica biblică**, compusă după Ubaldo Ubaldi. Blaş 1899. pag. 180. preţul 2 cor. Ca şi de la cele alalte publicaţiĭ ale sale dl autor destinéză şi venitul acesteĭ publicaţiĭ pentru formarea unuĭ fond provinţial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor. Manualul e destinat pentru facultăţile de teologie, dar póte fi de folos şi celor carĭ se ocupă cu studiul sf. Scripturĭ.

Istoria legiĭ nóuĕ de Dr V. Szmigelski. tom. I. Tinereţele luĭ Isus. Isus ca profet. Tomul acesta în 8° mare are 399 paginĭ şi costă fl. 2.

„**Ben Hur**“, de Lew. Wallace. tom. I. 539 pag., tom. II. 508 pag., preţul broşurat 1 fl. 45 cr. Blaş. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. 1898.

„**Istoria dieceseĭ gr. cat. de Oradea-mare**“ de Dr Ĭoan Ardeleanu, partea I şi II-a se află spre vîndare la auctorul. Oradea-mare, Nagy-magyar utcza gör. kath. elemi iskola. Partea I. 80 cr., partea II. 60 cr., ambele 1 fl. 40 cr., 10 cr. porto, pentru teologĭ şi învĕţătorĭ saŭ pedagogĭ cu 1 fl. 10 cr. ambele părţĭ.

Posta Redacţiuniĭ. *Grabnic.* Diferinţa provine de la darurile făcute cu ocasia Sinoduluĭ. — On. *J. V. B.* Scuzaţĭ nu se póte maĭ pe lung, spaţiul nu ne permite. — *Mulţămite publice* nu putem publica de cât puţine în fie care numĕr. Rugăm pe toţĭ trimiţitoriĭ să fie cu puţină răbdare. — *Arad* Nu ne mestecăm.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:

Aurel C. Domşa.

[1]) Wielewicki l. c. p. 120.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.